

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jiřího Zemánka a soudců Ludvíka Davida (soudce zpravodaj) a Vojtěcha Šimíčka ve věci ústavní stížnosti stěžovatele **V. K.**, t. č. ve Věznici Mírov, právně zastoupeného Mgr. Michalem Urbanem, advokátem, AK se sídlem Kotlářská 51a, Brno, proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 7. 2016 č. j. 1 To 39/2016-1610, za účasti **Vrchního soudu v Olomouci** jako účastníka řízení a **Vrchního státního zastupitelství v Olomouci** jako vedlejšího účastníka řízení, **takto:**

- I. Usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 7. 2016 č. j. 1 To 39/2016-1610 bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces, zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- II. Proto se toto rozhodnutí ruší.**

Odůvodnění:

I.

Rekapitulace průběhu předchozího řízení a obsahu ústavní stížnosti

1. Ústavní stížností, která byla Ústavnímu soudu doručena dne 6. 11. 2016, se stěžovatel podle ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), domáhal zrušení shora uvedeného usnesení Vrchního soudu v Praze (dále jen „vrchní soud“), a to pro porušení základních práv zaručených čl. 14, čl. 32, čl. 36 odst. 1, a čl. 39 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Z odůvodnění ústavní stížnosti a z obsahu rozhodnutí napadeného ústavní stížností zjistil Ústavní soud, že jím byla zamítnuta stížnost stěžovatele proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 9. 6. 2016 č. j. 40 T 2/2014-1594. Uvedeným usnesením byl zamítnut návrh stěžovatele na povolení obnovy řízení vedeného u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 40 T 2014 pro zločin loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“).

3. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 29. 5. 2014 č. j. 40 T 2/2014-1360 ve znění rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 9. 2014 čj. 1 To 63/2014-1457 byl stěžovatel uznán vinným ze spáchání zločinu loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, jehož se dopustil ve spolupachatelství se spoluobžalovaným E. P. [v případě spoluobžalované M. H. bylo užito kvalifikace účastenství ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku k tomuto trestnému činu]. Stěžovateli byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání osmi let, pro jehož výkon byl zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou, a dále trest vyhoštění z území České republiky na dobu neurčitou.

4. Trest vyhoštění byl stěžovateli uložen s odkazem na ustanovení **§ 80 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku** s odůvodněním, že:

„V průběhu dokazování bylo také zjištěno, že V. K. i E. P. jsou cizími státními příslušníky, tj. občany Slovenské republiky, kteří se na území České republiky dopustili mimořádně závažného trestného jednání násilného charakteru. Obžalovaný V. K. sice dlouhodobě žije na území České republiky, avšak na základě tak zvaného povolení k trvalému pobytu. Ani jeden z obžalovaných nespĺňuje podmínky vymezené v trestním zákoníku, které by vylučovaly uložení trestu vyhoštění, jak má na mysli ustanovení § 80 odst. 3 trestního zákoníku. Oba obžalovaní jsou sice občany Evropské unie, obžalovaný V. K. má na území České republiky dokonce povolen trvalý pobyt, avšak nalézací soud shledal mimořádně vážné důvody, spočívající zejména v dalším možném ohrožení veřejného pořádku a proto rozhodl každému z nich uložit **trest vyhoštění** ve smyslu ustanovení § 80 trestního zákoníku. . . . žádný z obžalovaných není na území ČR vázán žádnými osobními ani rodinnými vazbami, ostatně nepožádal ani o azyl, či jinou právní ochranu. Naopak V. K. Česká republika poskytuje dostatečné podmínky pro jeho standardní život, možnost pracovního zařazení, E. P. pak poskytovala vždy zcela obvykle možnost návštěv za účelem setkání se s příbuznými, za účelem turistickým, eventuálně za účelem získání si dalšího zaměstnání. Přesto oba obžalovaní zcela mimořádně závažným a brutálním způsobem zaútočili proti tělesné integritě poškozeného L. H., který na rozdíl od nich prokazatelně žije na území České republiky v souladu s jejími zákony. Po zvážení všech rozhodných okolností soud rozhodl uložit obžalovanému V. K. i obžalovanému E. P. **trest vyhoštění z České republiky na dobu neurčitou**. Uložení tohoto trestu je pak v souladu se zájmem společnosti na ochraně nejen státních občanů České republiky, ale všech obyvatel, kteří trvale či krátkodobě žijí na území České republiky v souladu s jejími právními předpisy.“

5. Rozsudkem Krajského soudu v Trenčíně ze dne 10. 2. 2016 č. j. 3 Ntc 204/2015-49 bylo rozhodnuto tak, že podle § 17 odst. 1 zákona č. 549/2011 Z. z., o uznávání a výkonu rozhodnutí, se výše citovaný rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 5. 2014 sp. zn. 40 T 2/2014-1360 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 9. 2014 sp. zn. 1 To 63/2014-1457 uznává a vykoná na území Slovenské republiky. Nejvyšší soud Slovenské republiky svým usnesením ze dne 11. 3. 2016 sp. zn. 5 Urto 2/2016 odvolání stěžovatele zamítl.

6. Návrh na obnovu řízení podal stěžovatel s tím, že orgány činné v trestním řízení se v odůvodnění původního rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 5. 2014, stejně jako v odůvodnění rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 9. 2014, nevypořádaly s jeho rodinnými vazbami v České republice. O těchto vazbách soudy předtím nebyly informovány, a proto se jimi ani nezabývaly. Podle názoru stěžovatele uložení trestu vyhoštění na dobu neurčitou neodpovídá nově tvrzeným a prokázaným skutečnostem. Zejména se jedná o to, že otec stěžovatele se narodil v České republice a byl českým občanem, je zde též pochovaný, stejně jako prarodiče stěžovatele. Kromě otce má českou státní příslušnost také převážná část jeho rodiny z otcovy strany. Partnerka stěžovatele žije a pracuje v Brně.

7. Krajský soud v Brně návrh na povolení obnovy řízení zamítl. Učinil tak s odůvodněním, že podmínky pro povolení obnovy trestního řízení podle § 278 a násl. zákona č. 141/1961, trestní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“), naplněny nebyly. Podle soudu stěžovatel argumentuje svými rodinnými a partnerskými vztahy, které zjevně existovaly již v době vyhlášení rozsudku nalézacím soudem. Tyto skutečnosti však nenaplnily zákonem stanovené podmínky, které by vylučovaly uložení trestu vyhoštění. Podle názoru soudu lze z odůvodnění rozsudku nalézacího soudu zjistit, že se soud důsledně zabýval podmínkami pro uložení tohoto trestu, jak v případě E. P., tak i v případě stěžovatele. Soud v odůvodnění usnesení výslovně uvedl, že:

„Soud konstatoval, že stěžovatel nespĺňuje podmínky vymezené v trestním zákoníku, zejména v ustanovení § 80 odst. 3 trestního zákoníku, které by vylučovaly uložení trestu vyhoštění. V době rozhodování měl na území České republiky povolen trvalý pobyt, avšak byl státním občanem Slovenské republiky, tj. občanem EU. Na území České republiky se dopustil mimořádně závažného násilného trestného jednání, pro které mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody se zařazením do věznice se zvýšenou ostrahou. Při vyhlášení rozsudku nalézacího soudu, ani při vyhlášení rozsudku odvolacího soudu, který rovněž výrok o trestu vyhoštění přezkoumával, nebylo zjištěno, že by V. K. byl na území České republiky vázán takovými osobními, nebo rodinnými vazbami, které by vylučovaly uložení trestu vyhoštění, tedy zejména, že by byl otcem nezletilých dětí, které by např. byly na jeho výchovu nebo výživu odkázány. Kromě toho V. K. nepožádal na území České republiky ani o azyl, nebo jinou právní ochranu. Nalézací soud tedy konstatoval, že Česká republika poskytla V. K. zcela dostatečné podmínky pro standardní život, možnost pracovního zařazení, kterého však V. K. dostatečně nevyužil. Jak vyplynulo z důkazů provedených v původním řízení, většinu jeho životních nákladů hradila jeho matka, resp. jeho družka, tj. spoluobžalovaná M. H. Zcela neomluvitelný je mimořádně závažný a brutální útok vůči tělesné integritě poškozeného L. H., který, jak už soud konstatoval, na rozdíl od V. K. žil na území České republiky v souladu s jejími zákony. Uložení trestu vyhoštění pak bylo zcela v souladu se zájmem společnosti na ochraně nejen státních občanů České republiky, ale i všech obyvatel, kteří trvale, či krátkodobě pobývají na tomto území a žijí zde v souladu právními předpisy. Takové argumenty, které byly podkladem pro výrok o trestu vyhoštění, přezkoumal také Vrchní soud v Olomouci jako soud odvolací, který konstatoval, že nebyly shledány žádné zákonné překážky pro uložení trestu vyhoštění z území České republiky. Podle jeho stanoviska je uložení takového trestu V. K. odůvodněno potřebou ochránit bezpečnost obyvatel České republiky a zabránit mu v možnosti opakovaného páčání trestné činnosti na jejím území.“

8. Proti usnesení soudu prvního stupně podal stěžovatel stížnost, kterou vrchní soud zamítl jako nedůvodnou. Dospěl k závěru, že pokud je podmínkou obnovy řízení podle § 278 odst. 1 trestního řádu stav, kdy vyjdou najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými již dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině, anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pachatele, nebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu, není to případ stěžovatele. Vrchní soud se ztotožnil s argumentací soudu prvního stupně, že předkládané skutečnosti o rodinných vazbách v České republice byly soudu známy již v době, kdy v dané trestní věci rozhodoval o jeho vině a trestu, a nejedná se tak o žádné nové skutečnosti či důkazy.

9. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, že jeho zvolený obhájce v hlavním líčení na skutečnosti uvedené posléze v návrhu na obnovu řízení žádným způsobem nepoukázal a z rozsáhlého soudního spisu je patrné, že soud se podrobněji rodinnými vztahy stěžovatele nezabýval. Soudy obou stupňů na něj hleděly jako na ekonomického migranta, který přišel do České republiky pracovat, a nevěděly o jeho hlubších vazbách k České republice. Kdyby si soudy byly vazeb stěžovatele na Českou republiku vědomy, je stěžovatel přesvědčen, že by se s nimi v odůvodnění rozhodnutí náležitě vypořádaly. Krajský soud v Brně svým rozhodnutím nepovolil obnovu řízení, byť

odůvodnění původního rozsudku zcela zjevně nereflektuje skutečný vztah stěžovatele k České republice, zásadním způsobem zasáhl do práva stěžovatele na spravedlivý proces, který má přímý dopad na jeho právo na zákonný trest. Stěžovatel využil všech řádných i mimořádných prostředků ke zvrácení rozhodnutí, které je dle jeho názoru nezákonné a zasahuje do jeho práv chráněných ústavním pořádkem. Jelikož si uvědomuje, že Ústavní soud stojí mimo obecnou soustavu soudů a ústavní stížnost není opravný prostředek k předcházejícím rozhodnutím, učinil veškeré kroky k dosažení obnovy řízení, aby se obecné soudy alespoň zajímaly o jeho vztah k České republice, aby se mu dostalo spravedlivého procesu, zákonného trestu a ochrany rodinného života. Krajský soud v Brně i Vrchní soud v Olomouci zamítly jeho podání, čímž se dopustily tvrzeného zásahu do jeho ústavních práv.

II.

Vyjádření účastníků řízení

10. K obsahu ústavní stížnosti se na žádost Ústavního soudu vyjádřil Vrchní soud v Olomouci. Uvedl, že se důvody pro uložení trestu vyhoštění zabýval již v rámci odvolacího řízení ve věci 1 To 63/2014 (str. 16 citovaného rozhodnutí). Ve věci 1 To 39/2016 rozhodoval vrchní soud jako soud stížnostní v první řadě o tom, zda jsou splněny podmínky pro povolení obnovy řízení, přičemž absenci omezujících podmínek vyhoštění podle § 80 odst. 3 trestního zákoníku zmiňuje v posledním odstavci na straně 3 rozhodnutí. Jako soud stížnostní vrchní soud rozhodoval také o opravném prostředku stěžovatele proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 10. 10. 2016 č. j. 40 Nt 113/2016-8, jímž byl zamítnut podle § 350h odst. 4 trestního řádu návrh stěžovatele na upuštění od výkonu trestu vyhoštění z území České republiky, když svým usnesením ze dne 10. 11. 2016 č. j. 1 To 60/2016-20 stížnost zamítl. V tomto rozhodnutí pak absenci omezujících podmínek vyhoštění rozvádí na straně 2 citovaného rozhodnutí. Krajský soud v Brně na výzvu Ústavního soudu o vyjádření se k věci nereagoval. Vrchní státní zastupitelství v Olomouci se rovněž nevyjádřilo.

III.

Procesní podmínky řízení

11. Ústavní stížnost splňuje všechny požadované náležitosti a podmínky pro její projednání, které stanoví zákon o Ústavním soudu. S ohledem na obsah ústavní stížnosti dospěl Ústavní soud k závěru, že není nutné nařizovat ústní jednání, neboť od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

IV.

Právní posouzení

12. Po zvážení argumentace obsažené v ústavní stížnosti a vyjádření účastníka řízení, jakož i obsahu napadeného rozhodnutí, dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

13. Ústavní soud ustáleně judikuje, že jeho úkolem je jen ochrana ústavnosti a nikoliv

„běžné“ zákonnosti (čl. 83 Ústavy). Ústavní soud není povolán k přezkumu správnosti aplikace podústavního práva a může tak činit jen tehdy, jestliže současně shledá porušení základního práva či svobody [§ 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu], protože základní práva a svobody vymezují nejen rámec normativního obsahu, ale také rámec interpretace a aplikace norem podústavního práva. Svévole při aplikaci (např. nerespektováním kogentní normy) anebo interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (např. přepjatý právní formalismus), pak znamenají porušení základního práva či svobody (např. náleží I. ÚS 558/01 N 136/31 SbNU 205).

14. Podle § 278 odst. 1 trestního řádu platí, že *obnovu řízení povolí soud, pokud předchozí řízení skončilo pravomocným rozsudkem, vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pachatele nebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu.*

15. V případě stěžovatele byl předmětem obnovy řízení právě uložený druh trestu, a to trest vyhoštění z České republiky na dobu neurčitou. Uvedený trest upravuje § 80 trestního zákoníku. Podle citovaného ustanovení *jej může soud uložit pachateli, který není občanem České republiky, a to jako trest samostatný nebo i vedle jiného trestu, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, anebo jiný obecný zájem; jako samostatný trest může být trest vyhoštění uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba (odst. 1). S přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, možností nápravy a poměrům pachatele a ke stupni ohrožení bezpečnosti lidí, majetku nebo jiného obecného zájmu může soud uložit trest vyhoštění ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou (odst. 2).*

V odst. 3 citovaného ustanovení jsou pak vyloženy důvody, kdy soud trest vyhoštění neuloží, a to, jestliže

a) se nepodařilo zjistit státní příslušnost pachatele,

b) pachateli byl udělen azyl nebo doplňková ochrana podle jiného právního předpisu,

c) pachatel má na území České republiky povolen trvalý pobyt, má zde pracovní a sociální zázemí a uložení trestu vyhoštění by bylo v rozporu se zájmem na spojování rodin,

d) hrozí nebezpečí, že pachatel bude ve státě, do kterého by měl být vyhoštěn, pronásledován pro svoji rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, příslušnost k určité sociální skupině, politické nebo náboženské smýšlení, nebo jestliže by vyhoštění vystavilo pachatele mučení či jinému nelidskému nebo ponižujícímu zacházení anebo trestu,

e) pachatel je občanem Evropské unie nebo jeho rodinným příslušníkem bez ohledu na státní příslušnost a má na území České republiky povolen trvalý pobyt anebo je cizincem s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území

České republiky podle jiného právního předpisu, neshledá-li vážné důvody ohrožení bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku,

f) pachatel je občanem Evropské unie a v posledních 10 letech nepřetržitě pobývá na území České republiky, neshledá-li vážné důvody ohrožení bezpečnosti státu, nebo

g) pachatelem je dítě, které je občanem Evropské unie, ledaže by vyhoštění bylo v jeho nejlepším zájmu.

16. Dle ustálené judikatury Ústavního soudu účelem řízení o návrhu na povolení obnovy řízení není přezkoumávání zákonnosti, popř. odůvodněnosti původního rozhodnutí. Stejně tak není účelem řízení o povolení obnovy posuzovat vinu odsouzeného [srov. odst. 41 nálezu sp. zn. I. ÚS 2517/08 ze dne 24. 2. 2009 (N 34/52 SbNU 343), či nález sp. zn. III. ÚS 2731/14 ze dne 13. 10. 2015 (N 183/79 SbNU 79)]. Podstatou řízení o obnově je posouzení nezbytnosti odstranit možné nedostatky pravomocného rozhodnutí, dané zejména neznalostí určitých skutečností v původním řízení [obdobně např. nález sp. zn. III. ÚS 608/10 ze dne 26. 8. 2010 (N 173/58 SbNU 513)]. Tím toto řízení z důvodu racionální nezbytnosti co největšího souladu obsahu trestních rozsudků s objektivní realitou prolamuje právní moc původního rozhodnutí, jakož i zákaz vedení opakovaného řízení pro týž skutek [viz nález sp. zn. II. ÚS 2445/08 ze dne 30. 7. 2009 (N 174/54 SbNU 193); obdobně dále usnesení sp. zn. II. ÚS 1364/10 ze dne 9. 6. 2010 a obdobně také např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Nikitin proti Rusku* ze dne 20. 7. 2004, č. 50178/99, odst. 56].

17. Ústavní soud se již opakovaně vyjádřil, že i přes specifickou povahu řízení o návrhu na povolení obnovy trestního řízení jsou obecné soudy povinny respektovat základní práva, jež se standardně pojí s řízením trestním. Byť se v obnovovacím řízení nejedná o meritum trestního řízení (o vině a trestu), toto řízení je svým charakterem v řadě ohledů analogické fázi trestního řízení probíhajícího před soudy ve věci samé [srov. nález sp. zn. III. ÚS 1330/11 ze dne 15. 3. 2012 (N 54/64 SbNU 673), či výše cit. nález sp. zn. III. ÚS 608/10]. I v řízení o povolení obnovy je třeba ctít princip *in dubio pro reo* a soudce rozhodující o povolení obnovy by měl k posouzení věci přistupovat nepředpojatě, tj. být zásadně otevřený tomu, že předložený důkaz může dosavadní rozhodnutí o vině (trestu) zvrátit (srov. výše citovaný nález sp. zn. I. ÚS 2517/08, odst. 39).

18. Pro rozhodování o obnově řízení jsou významné takové skutečnosti nebo důkazní prostředky, kterými jsou zpochybňovány usvědčující důkazy provedené v původním řízení. Hodnocení předložených důkazů nesmí přesahovat rámec zjištění, zda je pravděpodobné, že tvrzená skutečnost či nový důkaz sám, anebo ve spojení s již provedeným dokazováním, by mohl přivodit změnu rozhodnutí. Výsledkem hodnocení nemůže a nesmí být nové, změněné skutkové zjištění. Skrze uvedené hodnocení je třeba dosáhnout určitého stupně pravděpodobnosti či důvodný předpoklad pro očekávání, že změna rozhodnutí je možná. Jde tedy o posouzení otázky, zda nové skutečnosti nebo důkazy jsou způsobilé, samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými soudu či jiným orgánům činným v trestním řízení již dříve, odůvodnit jiné, tj. pro stěžovatele příznivější rozhodnutí. Toto zkoumání spočívá v porovnání důkazů dosud provedených a dosavadních skutkových zjištění s důkazním významem nových skutečností, resp. nových důkazů. Pokud by bylo možno dospět k vysokému stupni pravděpodobnosti, resp. plně odůvodněnému předpokladu (není tedy nutná absolutní

jistota v tomto směru) o tom, že by na základě nových skutečností a důkazů mohlo dojít ke změně původního rozhodnutí, je na místě rozhodnout o povolení obnovy.

19. Podle tvrzení stěžovatele je zásahem do jeho základních práv zejména průběh řízení a následné rozhodování obecných soudů o obnově řízení. Podle jeho přesvědčení soudy nevezly dostatečně v úvahu skutečnosti, které existovaly již v době řízení o merituu věci, a neprováděly důkazy k dalším souvisejícím skutečnostem rozhodným pro právní kvalifikaci ve vztahu k ukládanému trestu vyhoštění, kterými byly osobní poměry stěžovatele.

20. Chráněnou sférou základních práv je zde právo na spravedlivý proces, a to ve své dimenzi dodržování pravidel upravujících průběh řízení ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny. V dané věci tedy jde o to, zda byly řádně posouzeny podmínky obnovy řízení a zda byly vzaty v úvahu všechny rozhodné skutečnosti, které mohly mít na rozhodnutí soudu o obnově řízení vliv.

21. Jakkoli má trest vyhoštění svou oporu v zákoně a jeho legitimním cílem je, aby se na území státu nepohybovali státní příslušníci státu jiného, jejichž přítomnost se dostala do protikladu se zájmy státu a bezpečností jeho obyvatel, nelze při přezkumu dané ústavní stížnosti abstrahovat od základního – klíčového postulátu trestně právní úpravy, tj. aby byly v rámci řízení o mimořádném opravném prostředku využity všechny zákonné možnosti, resp. všechna ustanovení, jež mohou ovlivnit rozhodnutí *in favorem defensionis*.

22. Pochybení obecných soudů má v případě stěžovatele svůj počátek již v nalézacím řízení – v něm nebyly vůbec vzaty v úvahu skutečnosti na straně stěžovatele, jež měly znamenat právní kvalifikaci trestu vyhoštění nikoli podle ustanovení § 80 odst. 1, 2 trestního zákoníku, ale vzhledem k tomu, že je stěžovatel občanem Evropské unie s trvalým pobytem v České republice, podle § 80 odst. 3 písm. e) trestního zákoníku. Z takto pojaté nesprávné právní kvalifikace, neberoucí ohled na požadavek eurokonformního výkladu tohoto ustanovení ve smyslu čl. 28 odst. 1 a alinei 23, 24 a 27 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, vyplynulo nezohlednění kvalifikovaných zájmů státu uvedených v § 80 odst. 3 trestního zákoníku – *shledá-li vážné důvody ohrožení bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku*, jež jsou svou povahou odlišné od důvodů pro vyhoštění uvedených v § 80 odst. 2 trestního zákoníku – *s přihlédnutím ke stupni ohrožení bezpečnosti lidí, majetku nebo jiného obecného zájmu*. Přitom v dané věci je § 80 odst. 3 trestního zákoníku *lex specialis* a jím stanovená výluka z vyhoštění klade na obecné soudy co do důkazních zjištění větší nároky.

23. Ústavní soud zastává názor, že již úvahy nalézacího soudu měly směřovat ke skutečnostem, které rozhodování o trestu vyhoštění ovlivňují, zejména k rodinným poměrům stěžovatele, jeho vztahu k České republice apod. Tato fakta, na něž stěžovatel ve svém návrhu na povolení obnovy řízení poukazoval, však vzaly obecné soudy, resp. soud prvního stupně, poprvé v celém kontextu v úvahu právě až při rozhodování o obnově řízení, a to ještě ne důsledně (poukazovaly převážnou měrou na meritorní rozhodnutí). Jde přitom o skutečnosti, které výrazným způsobem dotvářejí osobnostní profil odsouzeného.

24. Podle ustanovení § 278 odst. 1 trestního řádu se za nové skutečnosti považují takové, které nebyly předmětem dokazování nebo zjišťování před rozhodnutím, jehož se návrh na obnovu řízení týká. Skutečností dříve příslušnému orgánu neznámou je objektivně existující jev, který v téže věci nebyl důkazem, ale může mít vliv na zjištění skutkového stavu v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí. Nové skutečnosti mohou být různorodé povahy. Obnově řízení pak nebrání, že obviněný o existenci těchto skutečností věděl, ale z nějakých důvodů je neuvedl; rozhodující je to, zda tyto skutečnosti byly známy orgánům činným v trestním řízení, které ve věci rozhodovaly (srov. Šámal, P. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl. 5. vydání. Praha: C. H. Beck 2005. 2174 s.*), ale navzdory vědomí o těchto skutečnostech je orgány činné v trestním řízení nijak nezohlednily.

V.

Závěr

25. Ústavní soud konstatuje, že v řízení o obnově došlo k porušení základního práva stěžovatele na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny). Ačkoli byly naplněny podmínky pro obnovu řízení, když stěžovatel předložil soudu skutečnosti týkající se jeho osobních poměrů, které existovaly již v době, kdy o věci rozhodoval nalézací soud, přesto byl návrh zamítnut. Jestliže se v řízení o meritu věci některými skutečnostmi, majícími vliv na rozhodování soudu o trestu vyhoštění, nalézací soud vůbec nezabýval, případně se s nimi v rozsudku nijak nevypořádal, byly naplněny důvody pro povolení obnovy řízení, v němž by měly být rozhodné skutečnosti vzaty v úvahu a mohl být i napraven vzniklý stav, kdy na dobu neurčitou byl vyhoštěn občan Evropské unie, jehož trest vyhoštění je nutno posuzovat nikoli podle § 80 odst. 1, 2 trestního zákoníku, nýbrž dle § 80 odst. 3 písm. e) trestního zákoníku [srov. též rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci *Donattela Calfa v. Arios Pagos* (Nejvyšší soud České republiky) ze dne 19. 1. 1999, C-348/96, jenž připomněl členským státům EU posuzovat podmínky trestu vyhoštění velmi obezřetně, nejen vzhledem k samotnému odsouzení pro trestný čin].

26. Vzhledem k výše uvedenému Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl ústavní stížnosti a napadené usnesení vrchního soudu podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) citovaného zákona zrušil.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat (§ 54 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

V Brně dne 7. listopadu 2017

Jiří Zemánek
předseda senátu